

Rapportage - EU financiering van klimaat, duurzaam transport en circulaire economie projecten 2017

- › LIFE
- › CEF Transport/TEN-T
- › INTERREG
- › Horizon 2020 - Transport
- › Horizon 2020 - Klimaat, milieu, circulaire economie
- › Horizon 2020 - Smart Cities

>> Duurzaam, Agrarisch, Innovatief en Internationaal Ondernemen

Beste lezer,

In de Europese Unie is veel financiële ondersteuning te vinden voor Nederlandse organisaties. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) heeft een team met adviseurs klaar staan voor de programma's LIFE, INTERREG Noordwest Europa (NWE), INTERREG Noordzee regio (NSR), INTERREG Europe en CEF Transport/ TEN-T. Voor 2017 is ook Horizon 2020 opgenomen in deze rapportage om een vollediger beeld te schetsen van de Europese programma's die de RVO.nl in opdracht van het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat begeleidt.

Deze Europese programma's dragen bij aan thema's die voor Nederland en Europa belangrijk zijn, zoals duurzaam transport, circulaire economie en klimaatverandering. RVO.nl ondersteunt projectaanvragers bij het gebruik maken van deze gelden. We adviseren over het vormen van consortia, het vinden van partners en het opstellen van een kansrijk projectvoorstel.

Dat werpt zijn vruchten af. In deze rapportage geven we een korte impressie van wat Nederlandse organisaties in 2017 aan Europese financiering wisten te genereren via deze programma's.

Wij zijn trots op de grote Nederlandse deelname en de bijdrage die dat levert aan het bereiken van onze Nederlandse en Europese doelen. Voor 2018 hopen we ook dat er veel succesvolle aanvragen worden ingediend. RVO.nl staat opnieuw klaar om u verder te helpen met de realisatie van uw plannen.

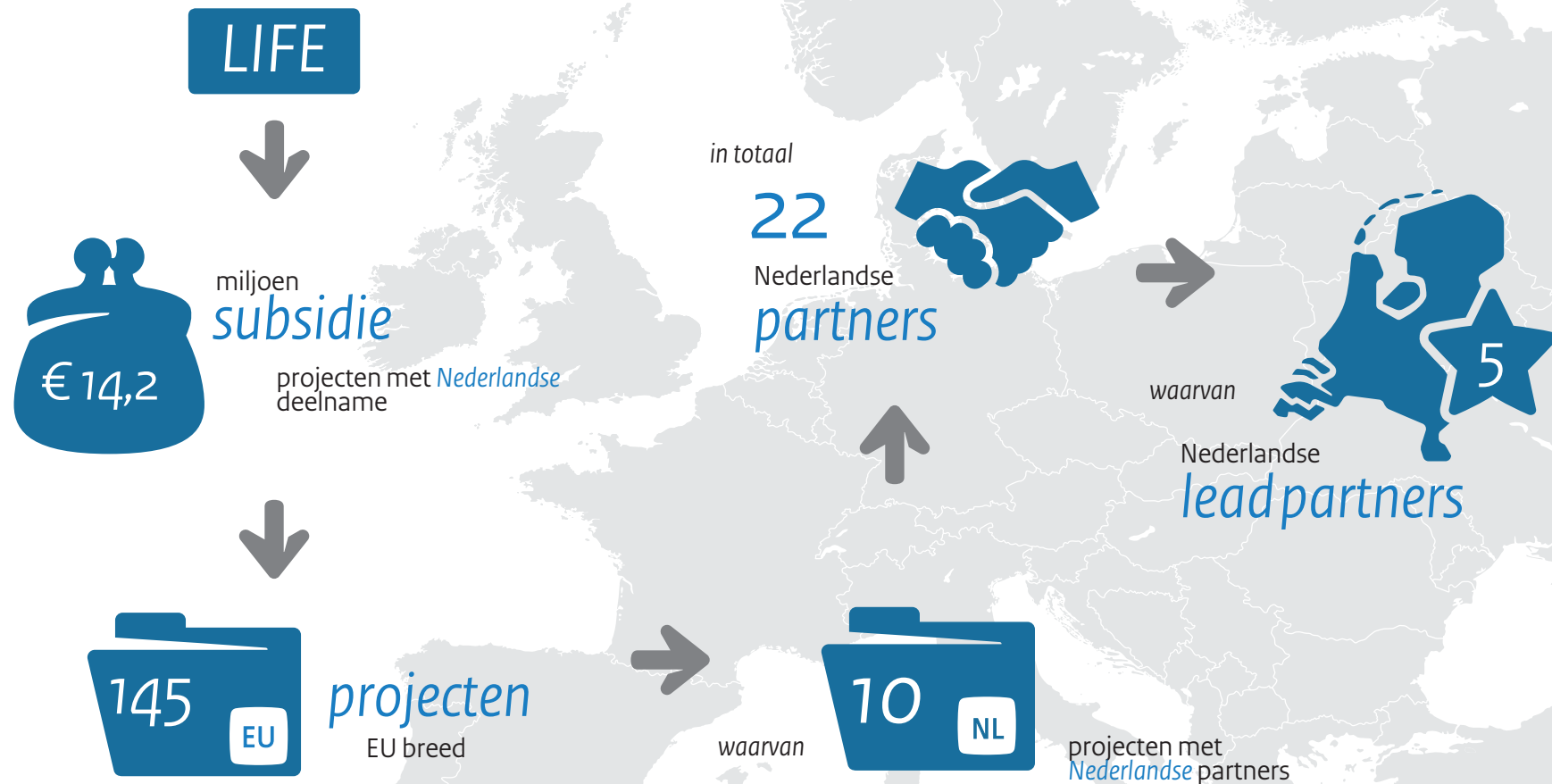
Saskia Hallenga, Manager Regionale Ontwikkeling en Mobiliteit
Mike Timmermans, Manager Internationale Research en Innovatie Samenwerking

LIFE is het financieringsinstrument voor het Europese natuur-, milieu- en klimaat-beleid. Projecten die vanuit LIFE gefinancierd worden, vormen een brug tussen het Europese beleid en de realisatie daarvan. Denk aan een kwaliteitsimpuls, aan Natura2000-projecten, aan projecten die de biodiversiteit vergroten of aan projecten die klimaatadaptatie op de agenda van gemeenten en andere overheden zetten.

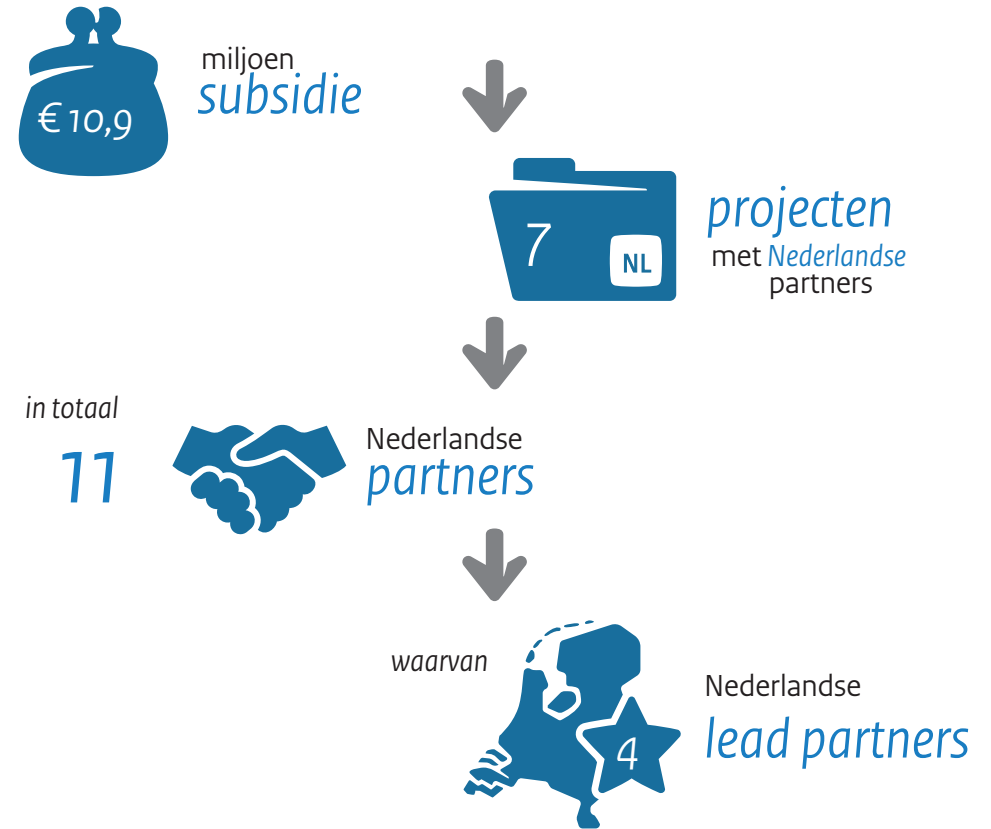
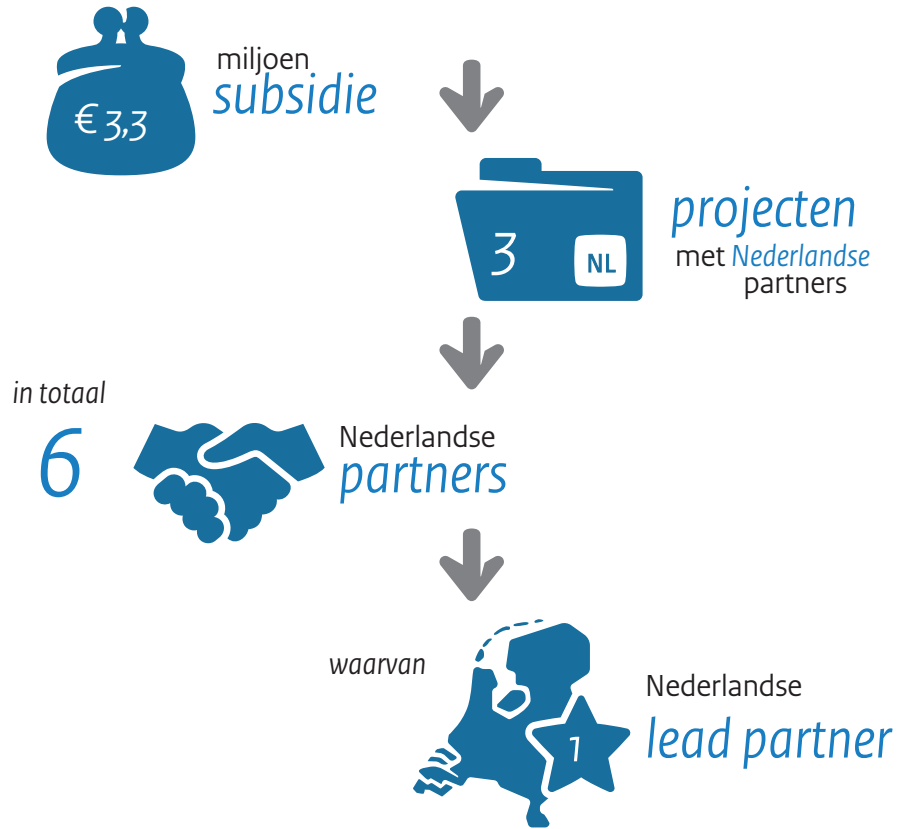
Daarnaast zijn er diverse projecten op het gebied van grondstofefficiëntie binnen LIFE. Denk daarbij aan het winnen van grondstoffen uit afvalwater of projecten die een oplossing testen voor de verbetering van luchtkwaliteit. Zowel overheden, bedrijven als NGO's kunnen aanvragen doen voor LIFE. In deze rapportage leest u meer over de resultaten zoals bekend geworden in 2017.

LIFE projecten goedgekeurd in 2017

Deze resultaten gaan over projecten met Nederlandse deelname

“In 2017 is opnieuw een derde van van de Nederlandse aanvragen goedgekeurd. RVO.nl heeft als doel een zo hoog mogelijke kwaliteit van de aanvragen te blijven realiseren, met bijbehorende hoge scores.” Mayke Derksen, coördinator LIFE

CEF Transport/TEN-T

Een sterke infrastructuur is een belangrijke voorwaarde voor een concurrerende en samenbindende economie. Al lange tijd stimuleert de Europese Unie de ontwikkeling van infrastructuur ten behoeve van een hoogwaardig Europees vervoersnet. Met als doel de lidstaten onderling adequaat te verbinden en uiteraard ook met de rest van de wereld om groei en concurrentie vermogen te bevorderen.

De uitdaging is om daarbij op een slimme en duurzame manier diverse modaliteiten in te zetten. Om dit te realiseren heeft de Europese Unie o.a. het infrastructuurfonds Connecting Europe Facility for Transport beschikbaar. CEF Transport ondersteunt projecten die duurzaam, geïntegreerd en efficiënt vervoer realiseren en ontbrekende schakels in het Europese vervoersnetwerk aanpakken.

CEF Transport/TEN-T

miljoen
subsidie
€ 189
voor projecten met
Nederlandse deelname

198
EU
projecten
EU breed

in totaal

52
Nederlandse
partners

waarvan

14
Nederlandse
lead partners

waarvan

22
NL

projecten met
Nederlandse partners

“Voorheen vroegen vooral overheden subsidie aan, gericht op zeer grote infrastructurele werken. Inmiddels zien we ook meer bedrijven meedoen. Vooral op het gebied van groene brandstoffen, connected driving, innovatieve verkeersmodellen en modal shift is Nederland sterk.”

CEF Transport/TEN-T Prioriteiten

CEF Transport/TEN-T ondersteunt projecten gericht op diverse belangrijke onderwerpen voor Nederland en Europa. Er zijn verschillende prioriteiten waarop een project kan worden ingediend. Hieronder ziet u de resultaten uit 2017 van projecten met Nederlandse deelname en de prioriteiten waaronder deze projecten vallen.

European Rail Traffic Management System (ERTMS)

 € 37,7 miljoen

 2 projecten

Air Traffic Management Research. (SESAR)

 € 34,3 miljoen

 2 projecten

Intelligente Transport Systemen (ITS)

 € 11,7 miljoen

 4 projecten

Innovation

 € 60 miljoen

 7 projecten

Freight Transport Services

 € 0,3 miljoen

 1 project

Motorways of the Sea

 € 0,1 miljoen

 1 projecten

Urban Nodes

 € 3,2 miljoen

 1 projecten

Core network corridor

 € 10,8 miljoen

 1 project

Core + comprehensive

 € 30,6 miljoen

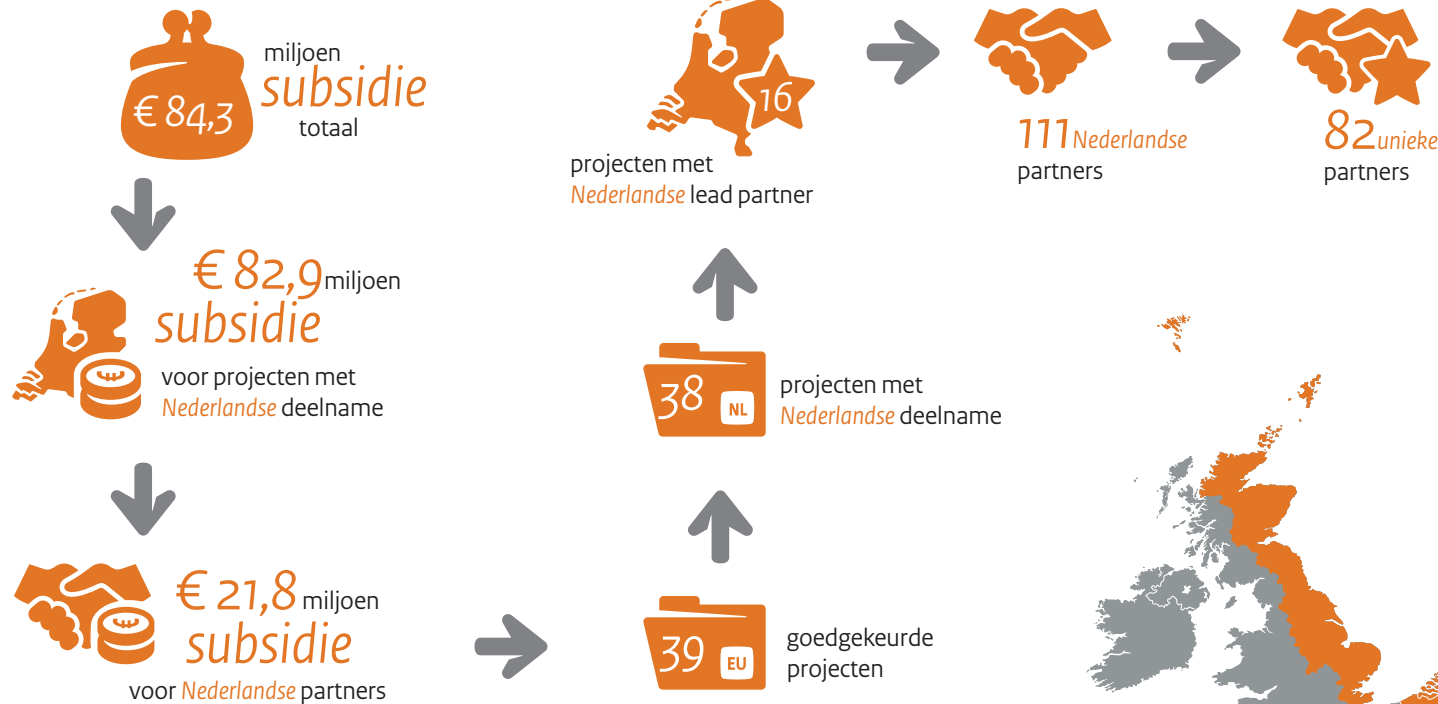
 3 projecten

INTERREG North Sea Region

De Noordzeeregio is een uitstekende plek om te wonen. De landen zijn welvarend, de sociale voorzieningen zijn goed en de levensverwachting en het gemiddelde opleidingsniveau hoog. Om deze positie te behouden is het belangrijk dat de regio blijft investeren in duurzame economische groei. Daarvoor is het nodig dat er goed op de uitdagingen wordt ingespeeld. Dat zijn bijvoorbeeld de tegenstellingen tussen stedelijk en ruraal gebied, klimaatverandering, toenemende schaarste van grondstoffen en de omwenteling op het gebied van energie en transport. Het doel van het INTERREG Noordzeeregio programma daarom om via een gezamenlijke inzet de gebieden grenzend aan de Noordzee te laten

uitgroeien tot gebieden met een nog sterkere en meer duurzame werk- en leefomgeving. De prioriteiten van het programma zijn daarom als volgt: Thinking Growth, Eco Innovation, Sustainable NSR en Green Transport & Mobility. Onder de INTERREG Noordzeeregio vallen delen van de landen Nederland, Duitsland, Zweden, België en Verenigd Koninkrijk. Noorwegen en Denemarken vallen in hun geheel in het programmagebied. In Nederland gaat het specifiek om de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland, Overijssel, Zeeland, Friesland, Groningen en Drenthe

Peildatum: december 2017

“Op alle vier de thematische prioriteiten van het programma worden nu mooie en diverse projectvoorstellen ingediend én goedgekeurd. Met name ‘Green Transport and Mobility’ lijkt daarbij een inhaalslag te maken. De deelname van Nederlandse partijen blijft onverminderd sterk.”

Albin Hunia, contactpersoon INTERREG North Sea Region

INTERREG North West Europe

Onder INTERREG Noordwest Europa (NWE) valt het meest dynamische en welvarende deel van Europa. Een regio met veel innovatiekracht én een regio met gemeenschappelijke sociaal maatschappelijke en economische problemen. Hiervoor worden oplossingen gezocht in internationale projecten. Specifiek op de thema's innovatie, CO₂-reductie (ook transport), recycling en hergebruik kunnen partijen uit de NWE regio

voorstellen in dit EU-subsidieprogramma indienen. Voor de nieuwe thema's uit het huidige kabinetsbeleid kunnen Nederlandse partijen ook bij NWE terecht. Deze thema's zijn: energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie. De NWE regio bestaat uit: Nederland, België, Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Zwitserland, Ierland, Luxemburg en Frankrijk. In Nederland gaat het om alle provincies, behalve Drenthe, Friesland en Groningen.

Peildatum: december 2017

miljoen
subsidie
€ 134,3
totaal

€ 109,1 miljoen
subsidie
voor projecten met
Nederlandse deelname

€ 24,3 miljoen
subsidie
voor Nederlandse partners

14
projecten met
Nederlandse lead partner

77 Nederlandse
partners

67 unieke
partners

32 NL
projecten met
Nederlandse deelname

40 EU
goedgekeurde
projecten

“Nederland kampt de komende jaren met flinke uitdagingen op het gebied van energie. Daarom roep ik Nederlandse partijen op om INTERREG te blijven gebruiken voor innovatieve projecten die hiervoor oplossingen bieden.” Jacqueline Brouwer, contactpersoon INTERREG North West Europe

“Wat is jullie geheim, vragen onze Europese collega's wel eens. Nederland doet het qua aanvragen en goedgekeurde projecten heel goed. Dankzij de investering in goede communicatie vooraf, plukken we nu de vruchten van veel succesvolle aanvragen.”

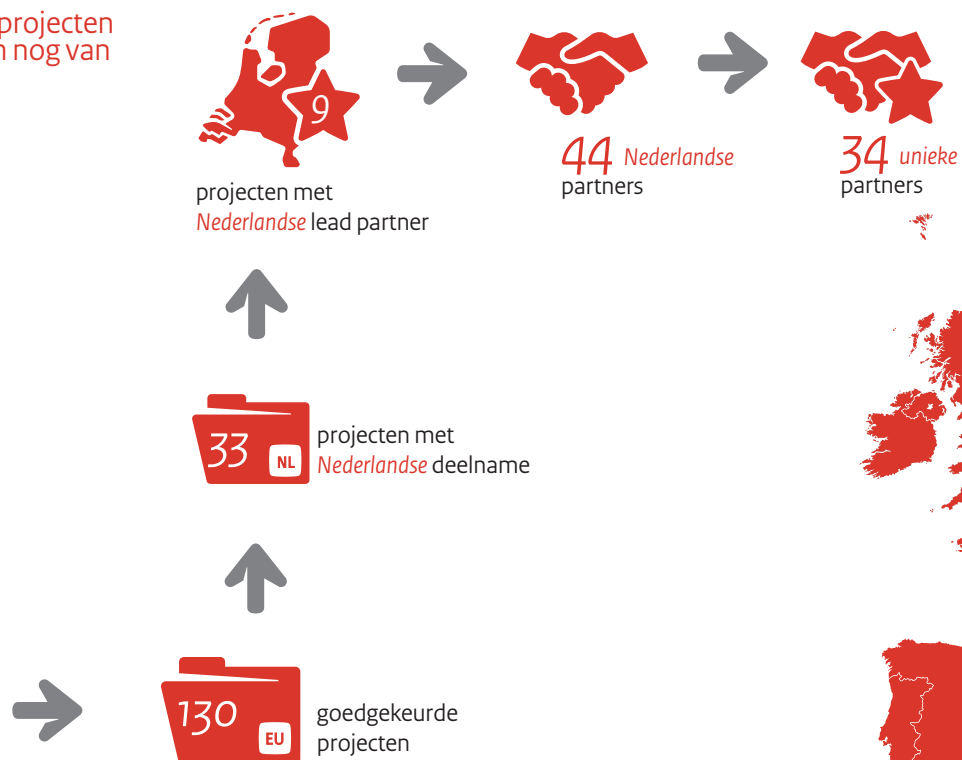
Gé Huismans, contactpersoon INTERREG North West Europe

INTERREG Europe

INTERREG Europe richt zich op beleidsinstrumenten voor regionale ontwikkeling, met name de Structuurfondsprogramma's. Het programma cofinanciert projecten en platforms waarbij regionale of lokale overheden en andere partners praktijk-voorbeelden en ideeën uitwisselen om zo hun beleidsinstrument(en) te verbeteren.

INTERREG Europe ondersteunt interregionale samenwerking door heel Europa. Het gaat om alle 28 lidstaten van de Europese Unie, plus Zwitserland en Noorwegen. In Nederland worden met name de programma's Kansen voor West, OP Zuid, OP Oost en OP Noord gezien als zulke beleidsinstrumenten.

Peildatum: 1 november 2016
Voor Interreg Europe zijn in 2017 geen projecten goedgekeurd. Onderstaande cijfers zijn nog van toepassing op 2016.

“Leren van internationale collega’s en samenwerken aan lokaal beleid met andere regio’s in Europa. Dat is de kern van Interreg Europe. De impact van dit programma en haar voorgangers, zit allereerst in een concreet plan van aanpak. Daarnaast ontstaan er sterke relaties die vaak blijven voortbestaan na afloop van het project.”

Machtelij Brummel, contactpersoon INTERREG Europe

Thema Top 4 INTERREG

Projecten uit de INTERREG programma's dragen bij aan Nederlandse en Europese doelstellingen. Op deze pagina kijken we naar de resultaten uit de INTERREG B programma's, namelijk: Interreg North West Europe en Interreg North Sea Region. Voor beide programma's betreft het projecten met Nederlandse deelname, die hier zijn opgedeeld in 4 belangrijke thema's voor Nederland. Er waren ook projecten die niet onder deze 4 thema's pasten. Vandaar dat deze cijfers afwijken van de eerder vermelde cijfers in de rapportage.

1 Klimaatverandering

16,8 mln subsidie

27 Nederlandse partners

10 projecten

2 Nederlandse lead partners

2 Transitie circulaire economie

13,4 mln subsidie

14 Nederlandse partners

7 projecten

2 Nederlandse lead partners

3 Duurzame mobiliteit

12 mln subsidie

23 Nederlandse partners

10 projecten

4 Nederlandse lead partner

4 Duurzaam watersysteem

8,9 mln subsidie

38 Nederlandse partners

11 projecten

7 Nederlandse lead partners

“De beleidsprioriteiten van Nederland scoren goed binnen de programma's. In 2018 zullen we ons als Rijk en regio actief blijven opstellen in het voortraject om deze positie verder uit te bouwen!”

Frank Everaarts, coördinator INTERREG

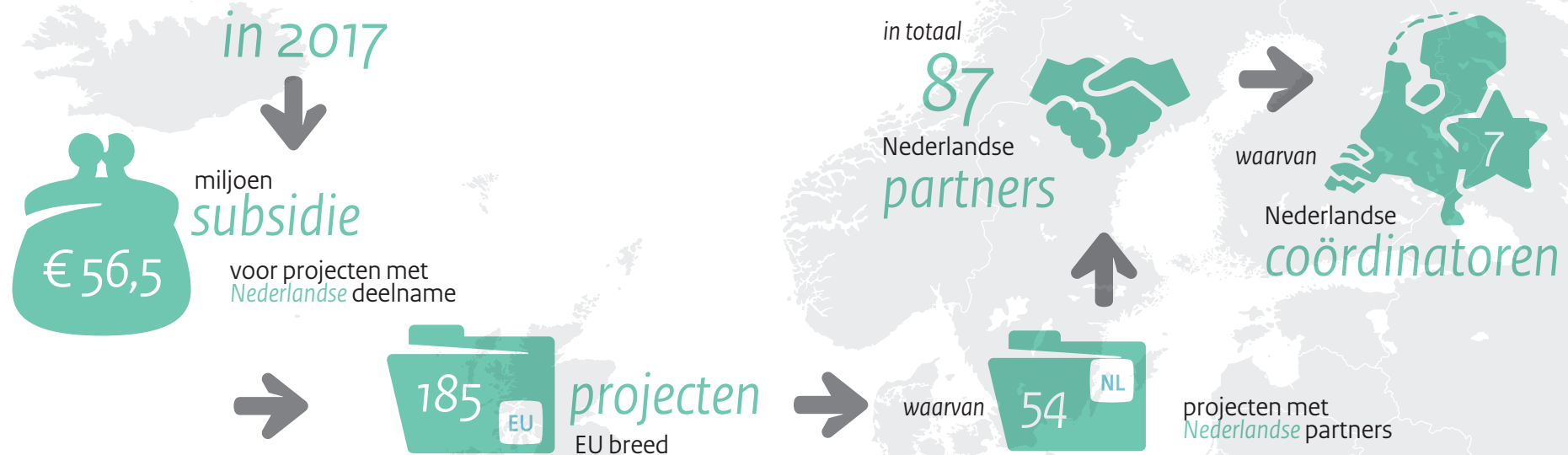

H2020 - SC4 Smart, Green and Integrated Transport

Het programma voor 'Smart, Green and Integrated Transport' gaat over transport van mensen en goederen, over de weg, over het water en door de lucht. Het gaat daarbij om zowel het systeem als geheel als de voertuigen. Het programma richt zich op: 1) efficiëntie in gebruik van grondstoffen, 2) mobiliteit met minder opstoppingen en verbeterde veiligheid en 3) een leidende rol in de wereld van de

Europese transport industrie. Voor de totale programmaperiode van 7 jaar bedraagt het budget €6,3 miljard. Ongeveer de helft daarvan is vastgelegd in programma's die samen met de industrie zijn opgezet. Grote industriële partijen leggen hierbij de helft van het budget bij. Zij hebben daarmee ook inspraak in waaraan het geld wordt besteed.

Voorbeeldproject

"AEROFLEX is een consortium bestaande uit 23 bedrijven uit 7 EU landen. De technische project coördinatie ligt bij MAN Truck & Bus AG. De partners ontwikkelen en demonstreren nieuwe technologieën voor energiezuiniger transport over de weg. Het doel is om goederentransport over de weg 18 – 33% efficiënter te maken vanaf 2025. Het project richt zich niet alleen op het voertuig zelf, maar ook op de infrastructuur en de belading van het voertuig. Voor voertuigen worden aerodynamica, elektrificeren van de aandrijving, veiligheidssystemen en beladingssystemen geoptimaliseerd. Ook onderzoekt AEROFLEX beleid om nieuwe vervoersconcepten op de weg toe te laten. Er doen 6 Nederlandse organisaties mee: DAF Trucks, Van Eck Beesd BV, Wabco Automotive BV, Uniresearch BV, TNO, NLR en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. In totaal is er ruim 3 miljoen euro subsidie voor deze Nederlandse partijen. Er is een actieve stuurgroep met ca. 40 bedrijven in de EU, waaronder een belangrijk aandeel uit Nederland." www.aeroflex-project.eu

H2020 - SC4 Prioriteiten

Er zijn voor SC4 verschillende programma's waarop een project kan worden ingediend.
Hieronder ziet u de resultaten per programma.

Mobility for Growth

 € 19,2 miljoen

 29 projecten

Automated Road Transport

 € 3,2 miljoen

 1 projecten

Green Vehicle

 € 7,4 miljoen

 6 projecten

Joint Undertaking: Clean Sky 2

 € 15 miljoen

 11 projecten

Fuel Cells and Hydrogen

 € 10 miljoen

 2 projecten

Shift2Rail

 € 0,7 miljoen

 1 projecten

SESAR

 € 0,9 miljoen

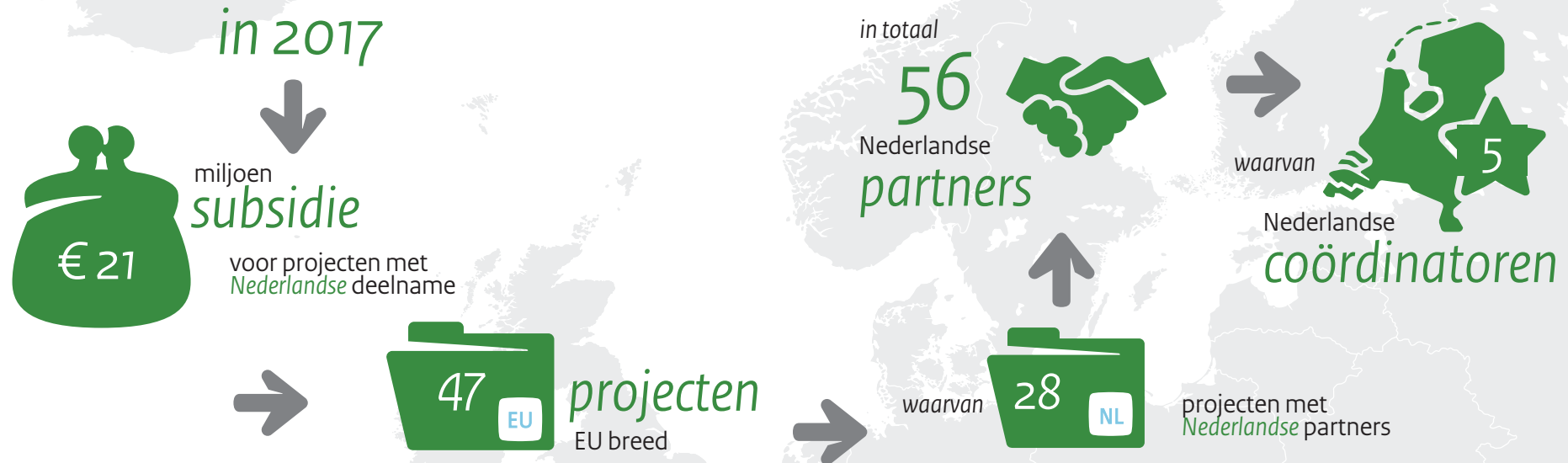
 4 projecten

H2020 - SC5 Climate, Environment, Resource efficiency and Raw Materials

Onder het programma onderdeel 'Climate action, Environment, Resource efficiency and Raw materials' worden projecten gefinancierd die bijdragen aan duurzaamheid en een groene economie. Dat kan bijvoorbeeld door het efficiënter omgaan met grondstoffen, waaronder water, of een meer duurzame winning van grondstoffen. Bij ruimtelijke inrichting kan rekening gehouden worden met klimaatverandering. Daarnaast staat het beschermen van onze natuur en ecosystemen centraal. De creatie van een circulaire economie is daarbij een belangrijke focus. Andere onderwerpen zijn klimaatdiensten, aardobservatiesystemen, duurzaam beheer van cultureel

erfgoed en duurzame steden. In de projecten wordt onder andere ruimte geboden voor co-creatie in living labs en het demonstreren van innovaties. In februari 2017 is 'Holland Circular Hotspot' (HCH) gestart. Dit publiek-private platform in oprichting dient om de internationale implementatie van circulaire economie te bevorderen door vraag en aanbod van Nederlandse kennis en kunde eectief te verbinden, snel te kunnen inspelen op internationale kansen en activiteiten te stroomlijnen. Daarnaast levert RVO.nl een belangrijk bijdrage aan de totstandkoming van HCH.

Voorbeeldproject

Terugwinning van zoutstromen en mineralen

Het Nederlands MKB bedrijf Sealeau B.V. heeft innovaties ontwikkeld om zoutreststromen (brines) uit de procesindustrie terug te winnen en daarmee ook de daarin aanwezige mineralen. Dit draagt bij aan de circulaire economie. Vanuit Horizon 2020 wordt 10 miljoen beschikbaar gesteld voor vier grote demonstratieprojecten in Europa, waaronder een project in de Botlek, waar deze innovatie ingezet wordt. Coordinator van dit project is TU-Delft; Sealeau en andere Europese bedrijven en kennisinstellingen zijn betrokken als partner.

www.zerobrine.eu

H2020 - SC5 Prioriteiten

Er zijn voor SC5 verschillende programma's waarop een project kan worden ingediend.
Hieronder ziet u de resultaten per programma.

Greening the economy

 € 14,3 miljoen

 20 projecten

Sustainable cities

 € 1,4 miljoen

 2 projecten

Circulair economy

 € 4,5 miljoen

 5 projecten

The Arctic dimension

 € 0,5 miljoen

 1 projecten

2 uitgaande missies
1 inkomende missie

Voorbeeldproject

Earth Observation / Climate services: TWIGA. EU grant is 5 miljoen, Coördinator: TU-Delft
Transforming weather water data into value-added information services for sustainable Growth in Africa.
Het project heeft tot doel het verstrekken van bruikbare geothermische informatie over weer, water en klimaat in Afrika door middel van het gebruik van innovatieve combinaties van nieuwe in-situ sensoren en geo-data verzameld via satelliet. Uitgaand van duurzame ondernemingsmodellen verwacht de projectorganisatie zo'n twaalf miljoen mensen te bereiken met de nieuwe diensten. Daarmee kunnen Afrikaanse boeren en burgers veel beter geïnformeerd worden over weer en klimaat en daarmee beter op de in gang gezette klimaatveranderingen anticiperen. www.tudelft.nl/2017/citg/facultair/h2020-beurs-voor-twiga

H2020 - Smart Cities

Globale ontwikkelingen als verstedelijking, klimaatverandering, arbeidsparticipatie, digitalisering, mobiliteit en de uitputting van grondstoffen zetten maatschappelijke systemen volledig op z'n kop. De druk op steden om voor deze grote verschuivingen oplossingen en nieuwe businessmodellen te vinden, neemt snel toe. Binnen de maatschappelijke uitdagingen van Horizon 2020 op het gebied van transport (SC4) en energie en milieu (SC3) zijn enkele calls speciek op smart cities gericht.

In januari 2017 is de Nationale Smart City Strategie NL overhandigd aan minister-president Rutte. Binnenkort zal RVO.nl in opdracht van de ministeries van Buitenlandse Zaken, Economische zaken en Infrastructuur en Milieu Nederland als Smart Cities voorloper verder op de kaart zetten. Hiervoor wordt de Smart City Hub opgericht.

SC3 Smart & Sustainable Cities

 € 10,9 miljoen
 2 projecten

SC4 Urban Mobility

 € 3 miljoen
 7 projecten

SC4 Green Vehicle

 € 3,1 miljoen
 1 projecten

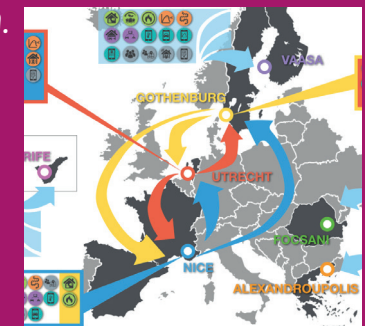
 3 uitgaande missies
1 inkomende missie

Voorbeeldproject

IRIS: geïntegreerde, repliceerbare oplossingen en co-creatie voor duurzame steden

Steden veranderen in schone en aantrekkelijke verblijfsgebieden met respect voor en efficiënt gebruik van grondstoffen.

Veel Europese steden verbinden sociale, technische en bouwkundige excellentie met slimme technologieën, digitale innovatie en sociaal ondernemerschap om dit te bereiken. Het project IRIS - Integrated and Replicable solutions for co-creation In Sustainable cities is koploper in deze transitie en wordt gefinancierd door Horizon 2020. IRIS ontwikkelt en stimuleert energie- en mobiliteitsdiensten op basis van gebruikersvraagstukken. Ook moedigt IRIS samenwerking, effectieve stadsontwikkeling en governance aan, en valideert business modellen en technische innovaties. Zo stimuleert IRIS slimme, duurzame stedelijke aspiraties in Europa. Vanuit Nederland zitten de Gemeente Utrecht (coördinator), woningcorporatie Bo-Ex, Utrecht Sustainability Institute, LomboXnet, ENECO, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, STEDIN, Qbuzz, Civity en KPN.asn in het consortium. www.irissmartcities.eu

Meer weten?

Voor meer informatie over de regelingen kunt u terecht op onze website of bij ons klantcontactcentrum (+31 (0)88 042 42 42). Hebt u een specifieke vraag over een regeling? Neemt u dan contact op met een van onze adviseurs in onderstaand overzicht.

LIFE

www.rvo.nl/life
life@rvo.nl

Mayke Derksen
mayke.derksen@rvo.nl
+31 (0)6 5240 1495

Astrid Hamer
astrid.hamer@rvo.nl
+ 31 (0)88 042 2730

John Heynen
john.heyne@rvo.nl
+ 31 (0)88 042 2527

Teun Bolder
Teun.Bolder@rvo.nl
+ 31 (0)88 0422594

William Visser
william.visser@rvo.nl
+ 31 (0)88 0422750

CEF Transport/TEN-T
www.rvo.nl/cef-transport
rvtent@rvo.nl

Lambert Smeets
lambert.smeets@rvo.nl
+ 31 (0)88 042 2596

Ad Verhoeven
ad.verhoeven@rvo.nl
+31 (0)6 2827 4338

Frank Everaarts
frank.everaarts@rvo.nl
+31 (0)6 1132 7492

INTERREG

www.rvo.nl/interreg

Volg ons op Twitter via
[@InterregV](https://twitter.com/InterregV)

Geef u op voor mailings
van NWE, NSR en Europe via
interreg@rvo.nl

NSR

www.northsearegion.eu

Albin Hunia
albin.hunia@rvo.nl
+31 (0)6 5240 1575

NWE

www.nweurope.eu

Gé Huismans
ge.huismans@rvo.nl
+31 (0)6 5337 4625

Jacqueline Brouwer
jacqueline.brouwer@rvo.nl
+31 (0)6 1094 6524

Europe

www.interregeurope.eu

Machtelijn Brummel
machtelijn.brummel@rvo.nl
+ 31 (0)88 042 7898

Horizon 2020

www.rvo.nl/h2020

Teamiris@rvo.nl
+31 (0)88 042 4210

Volg ons op LinkedIn via

 Internationaal Onderzoek en
Innovatie [Horizon 2020 |
Eurostars | Technologie missies]

Wilt u via mailings op de hoogte
gehouden worden? Meld u dan aan
via teamiris@rvo.nl

H2020 - Klimaat, milieu & circulaire economie

John Heynen
john.heyne@rvo.nl
+31 (0)88 042 2527

Corinne van de Voorden
corinne.vandevoorden@rvo.nl
+31 (0)6 5093 9714

H2020 - Transport

Ruben Prins
ruben.prins@rvo.nl
+31 (0)88 042 5801

H2020 - Smart Cities

Guus Derks
guus.derks@rvo.nl
+31 (0)88 042 2394

Jacobine de Zwaan
jacobine.dezwaan@rvo.nl
+31 (0)88 041 3051

Deze publicatie is tot stand gekomen in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | april 2018

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Met subsidies, het vinden van zakenpartners, kennis en het voldoen aan wet- en regelgeving. RVO.nl werkt in opdracht van ministeries en de Europese Unie.

RVO.nl is een onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.